

Nr 189.

Av herr **Nihlfors m. fl.**, om ökade anslag till arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen.

Arbetarskyddsstyrelsen, som enligt beslut av 1948 års riksdag inrättades från och med den 1 januari 1949, är central myndighet för arbetarskyddsfrågor och chefsmyndighet för yrkesinspektionen. I styrelsen skola finnas två byråer, arbetstidsbyrån och tekniska byrån, vilka var och en förestås av en byråchef, samt fyra avdelningar, kansliavdelningen, skogsavdelningen, trafikavdelningen och sociala avdelningen, vilka var och en förestås av en byrådirektör ävensom två läkare, direkt underställda generaldirektören.

Å kansliavdelningen vilar största delen av de arbetsuppgifter, som skulle ha åvilat dels administrativa byrån, dels upplysnings- och utbildningsbyrån i det av 1938 års arbetarskyddskommitté föreslagna centrala ämbetsverket för arbetarskyddsfrågor. Enligt styrelsens instruktion skola alltså å kansliavdelningen i allmänhet följande ärenden handläggas: ärenden rörande styrelsens och under dess inseende ställda tillsynsorgans organisation, personal och ekonomi, lokaler, bibliotek, arkiv och inventarier, ärenden rörande upplysnings- och utbildningsverksamhet i arbetarskyddsfrågor, ärenden angående redigering och publicering av styrelsens och yrkesinspektionens verksamhetsberättelser, anvisningar och andra trycksaker, ävensom övriga administrativa ärenden, som beröra styrelsens och under dess inseende ställda tillsynsorgans verksamhetsområde.

Hos styrelsen skola finnas 61 befattningshavare och inom yrkesinspektionen 158. De styrelsen underställda lokala organen äro tolv, nämligen den allmänna yrkesinspektionens elva distrikt och skogsyrkesinspektionen i norra distriktet. De till arbetarskyddsstyrelsens förfogande ställda anslagen uppgå för innevarande budgetår till sammanlagt $2\frac{3}{4}$ miljoner kronor.

På styrelsens kansliavdelning skola — förutom biträdespersonal — finnas följande befattningshavare, nämligen en byrådirektör i lönegraden Ce 31, en förste byråsekreterare i lönegraden Da 29 å övergångsstat, en byråingenjör i lönegraden Ca 24, en amanuens och en kansliskrivare i lönegraden Ce 15. Hittills vunna erfarenheter ha tydligt visat att kansliavdelningen med nu anvisad personal icke ens med regelbundet — i vissa fall obetalt — övertidsarbete kan fullgöra avdelningen tillkommande arbetsuppgifter. Det kan icke anses riktigt att avdelningens verksamhet begränsas till rent löpande uppgifter för att hålla styrelsen och yrkesinspektionen i gång. Av avdelningen måste därutöver krävas *positiva* insatser för den effektivisering av yrkesinspektionsverksamheten, som man har rätt att förvänta såsom ett resultat av den nya lagstiftningen och det nya ämbetsverket för arbetarskyddsfrågor. Särskilt viktigt är att verksamheten

med utgivande av nya anvisningar, råd till arbetare och promemorior till skydd mot ohälsa och olycksfall i arbetet kan bedrivas med all snabbhet. Såväl den nya arbetarskyddslagens tillkomst som nya tekniska rön och nya produktionsmetoder medföra krav på ett forcerat arbete på detta område.

Arbetarskyddsstyrelsen föreslog i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår att personalen på kansliavdelningen skulle ökas med en administrativ amanuens. Detta förslag har emellertid ej biträttts av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (bil. 7 s. 118).

Den förutvarande kvinnliga yrkesinspektionen har från och med den 1 januari 1949 ersatts med en annan organisation, omfattande en fristående avdelning inom arbetarskyddsstyrelsen, sociala avdelningen, samt en socialinspektör inom vart och ett av de elva yrkesinspektionsdistrikten. Den nya organisationens arbetsuppgifter äro i vissa avseenden betydligt mera omfattande än de som åvilade den kvinnliga yrkesinspektionen.

Å arbetarskyddsstyrelsens sociala avdelning skola i allmänhet följande ärenden handläggas: ärenden rörande kvinnors och minderårigas användande i arbete, ärenden angående vissa av arbetet eller arbetsförhållandena betingade hygieniska och sociala anordningar, ärenden rörande upplysnings- och utbildningsverksamhet i sociala frågor, som sammanhånga med arbetet eller de förhållanden varunder detsamma bedrives, ärenden rörande hemindustriellt arbete ävensom ärenden angående socialinspektörernas tillsynsverksamhet. Personalen å avdelningen utgöres enligt beslut av 1948 års riksdag av en byrådirektör, en amanuens och ett kanslibitråde. Det har visat sig föreligga behov av ytterligare arbetskraft å avdelningen för att dess många och viktiga arbetsuppgifter skola medhinnas. Likaså synes det erforderligt, att ersättare för socialinspektörerna vid längre tids frånvaro från arbetet finnas att tillgå. Det må i detta sammanhang framhållas, att 1938 års arbetarskyddskommitté föreslog att å sociala avdelningen skulle kunna finnas en byrådirektör, en 1:e byråsekreterare (Ca 27) och en assistent (Ce 23) samt vid yrkesinspektionen 11 socialinspektörer och tre assistenter (Ce 23).

Arbetarskyddsstyrelsen hemställde att för nästkommande budgetår måtte beräknas ytterligare en amanuens för tjänstgöring halva året å styrelsens sociala avdelning och halva året inom yrkesinspektionen. Det bör bemärkas att statskontoret intet hade att erinra mot denna hemställan. Departementschefen har icke funnit sig kunna tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet.

Inom den allmänna yrkesinspektionen finnas 38 biträden, vilka alla äro placerade i lönegraderna för den reglerade befordringsgången för skriv- och kontorsbiträden (Cf 4—Ca 8).

Å varje distriktsexpedition har det äldsta ordinarie kontorsbiträdet att förestå och ha ansvaret för expeditonsarbetet samt fördela göromålen mellan biträdena. Denna befattningshavare åligger vidare, förutom allmänna registrators- och expeditonsgöromål, bl. a.: att övervaka att begärda upplysningar m. m. inkomma, att verkställa påminnelser om besiktning av hissar och ångpannor m. m., att å respektive arbetsställens kort införa primäruppgifter avseende gjorda inspektionsbesök, uppgifter angående inkomna rapporter an-

gående läkarbesiktning av minderåriga m. m., att i de inspekterande befattningshavarnas fickregister över arbetsställen införa uppgifter om gjorda besök m. m., att upprätta månadsrapporter angående inspektionsverksamheten, kvartalsrapporter angående de kommunala tillsynsorganens verksamhet samt svetslicensrapporter, samtliga till chefsmyndigheten, att upprätta den statistiska delen av distriktets årsrapport till chefsmyndigheten samt att handha de distriktet tilldelade expensmedlen och två gånger om året till chefsmyndigheten redovisa användningen av desamma.

Vidare har befattningshavaren i fråga att besvara telefonförfrågningar och i övrigt mottaga telefonsamtal angående tillsynstjänsten vid de ej sällan förekommande tillfällen, då samtliga högre befattningshavare äro frånvarande från expeditionen för inspektion av arbetsställen.

Av ovanstående redogörelse torde klart framgå, att de arbetsuppgifter, som åvila dessa arbetsledande biträden inom yrkesinspektionen, äro betydligt mera kvalificerade än de göromål, som normalt åvila kontorsbiträden. Vid flera olika tillfällen har också framställning gjorts om lönegradsuppflyttning av ifrågavarande biträden.

1938 års arbetarskyddskommitté föreslog sålunda i sitt betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. (s. 144), att å varje distrikt skulle inrättas en ordinarie kansliskrivartjänst (nuvarande 15 lönegraden), vars innehavare skulle ansvara för skriv- och registreringsarbetet samt andra på expeditionen förekommande göromål. Som närmaste biträde åt kansliskrivaren borde finnas ett kanslibitråde. Departementschefen anförde (prop. nr 184/1948 s. 110), att enligt hans uppfattning ankom på distriktens kontorspersonal ett kvalificerat arbete, som onekligen torde motivera en lönegradsuppflyttning av åtminstone några av kontorsbiträdena. Han ansåg sig emellertid, i avvaktan på resultatet av 1947 års biträdesutredning, böra förorda, att ifrågavarande befattningar kvarstode i dittillsvarande löneställning.

I likalydande motioner till 1948 års riksdag (I: 338 och II: 497) anfördes, att fullgörandet av de arbetsuppgifter, som åvilade kontorsbiträdena inom yrkesinspektionen, onekligen vore ett så kvalificerat arbete, att en lönegradsuppflyttning för dessa befattningshavare vore motiverad, vartill komme, att de nuvarande innehavarna av de före beföringsgångens genomförande förefintliga ordinarie kontorsbiträdestjänsterna (en på varje distrikt) haft anställning vid yrkesinspektionen i medeltal 17 år (lägst 6 och högst 34 år). Oavsett till vilket resultat biträdesutredningen komme, syntes en lägre tjänsteställning för ifrågavarande biträden än som kanslibiträden icke gärna vara tänkbar, varför motionärerna funno sig böra föreslå, att från och med år 1949 skulle inrättas en extra ordinarie kanslibiträdesbefattning på varje yrkesinspektionsdistrikt. Statsutskottet ansåg sig emellertid icke böra föregripa biträdesutredningens resultat utan yrkade avslag å motionerna samt bifall till Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende, vilket ock blev riksdagens beslut.

Arbetarskyddsstyrelsen föreslog i skrivelse den 31 mars 1949 till 1947 års

biträdesutredning, att inom varje yrkesinspektionsdistrikt en ordinarie kontorsbiträdesbefattning skulle utbytas mot en ordinarie kansliskrivarebefattning (lönegraden Ca 15), och i skrivelse angående avlönings- och omkostnadsstat för yrkesinspektionen för budgetåret 1950/51, att de avsedda kontorsbiträdena i avvaktan på ett slutligt ståndpunktstagande i frågan skulle tills vidare uppflyttas i den för kanslibiträden avsedda lönegraden Ca 11. Departementschefen finner sig emellertid alltjämt böra avvakta biträdesutredningens resultat (statsverkspropositionen Bil. 7 s. 122).

Svårigheten för dessa biträden att uppnå mot deras arbetsuppgifter och ansvarsfulla ställning svarande avlöningsförmåner har på sistone medfört, att några av dem sökt sig till andra, högre befattningar i statens tjänst. Det kan icke nog kraftigt understrykas, hur arbetet inom yrkesinspektionen blir lidande på att dessa biträden, som under en ofta mycket lång tjänstgöring på distrikts-expeditionerna skaffat sig en ovärderlig kännedom om distriktet, lämna sina anställningar. Det har även visat sig att de yngre biträdena inför de dåliga framtidsutsikterna inom yrkesinspektionen övergå till annan statstjänst.

Det kan givetvis vara motiverat att avvakta en pågående utrednings resultat. Men då det icke kan tänkas att placering av de arbetsledande biträdena å yrkesinspektionsdistrikten i en framtid kan bli lägre än den 11 lönegraden, och då departementschefen redan i proposition nr 184 till 1948 års riksdag synes vara av den övertygelsen, att högre lönegradsplacering än den 8 lönegraden vore motiverad, måste det anses såsom synnerligen angeläget att hejda tendensen, att dessa välmeriterade biträden söka sig till ur befordringssynpunkt fördelaktigare arbetsställen inom statsförvaltningen till men för arbetseffektiviteten inom distriktet.

I detta sammanhang bör observeras att 1947 års biträdesutredning den 22 september 1948 avgivit en promemoria, som, ehuru den ur personalsynpunkt i stort sett icke är tillfredsställande, dock torde kunna tjäna till ledning vid bestämmande av här ifrågakvarande biträdens lönegradsplacering. De synpunkter, som framläggas i promemorian, torde icke strida mot vår uppfattning, att kanslibiträdesgraden är den lägsta lönegrad, vari dessa biträden borde vara placerade.

Den träffade överenskommelsen om lönestabilisering under år 1950 förutsätter emellertid, att en uppflyttning av dessa biträden icke bör ske förrän tidigast fr. o. m. 1951 års ingång. Härigenom begränsas kostnaderna till hälften av de av arbetarskyddsstyrelsen äskade, nämligen till den relativt obetydliga summan 2 240 kronor.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta

- 1) att under femte huvudtiteln, punkt 77, Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar, utöver föreslagna medel anvisa dels 9 633 kronor för anställande av en amanuens å kansliavdelningen, dels 4 480 kronor för anställande av en amanuens på halvtid å sociala avdelningen;

2) att under femte huvudtiteln, punkt 79, Yrkesinspektionen: Avlöningar, utöver föreslagna medel anvisa dels 4 480 kronor för anställande av en amanuens (halvtid) bl. a. såsom vikarie för tjänstlediga socialinspektörer, dels ock 2 240 kronor för uppflyttning av 11 kontorsbiträden till kanslibiträden fr. o. m. den 1 januari 1951.

Stockholm i januari 1950.

Folke Nihlfors.

Gösta Andersson,
Möln dal.

Walter Edström.
